

ادامه از صفحه ۵

یارانه نقدی محکی جدی برای ارزیابی سرمایه اجتماعی در ایران

به‌عنوان مثال نمی‌توان گفت دولت آلمان ۸۳ درصد و دولت چین ۶۷ درصد سرمایه اجتماعی دارند. اما می‌توان با نگاهی به روابط متقابل دولت و ملت و همکاری و حمایت مردم از برنامه‌های دولت یا عدم همکاری مردم با برنامه‌های دولتی به نتایجی درباره میزان سرمایه اجتماعی یک دولت رسید.

در پاسخ به میزان سرمایه اجتماعی دولت در کشورمان، می‌توان به دو رویکرد متفاوت که هر کدام پاسخ متفاوتی به این سؤال ارائه می‌دهند، اشاره کرد.

عده‌ای با اشاره به حضور مردم پای صندوق های رای و مصداق اتم و اکمل‌دانستن این موارد به‌عنوان حمایت و مشارکت مردمی، رابطه بین دولتمردان و ملت را بسیار صمیمی دیده و دولت را در کشور ما دارای سرمایه اجتماعی بالایی می‌دانند، اما عده‌ای دیگر معتقدند این رفتارها را نمی‌توان به‌عنوان حمایت و مشارکت مردمی دانست. این عده معتقدند زمانی می‌توان دولت را دارای سرمایه اجتماعی دانست که در صورت نیاز دولت به مردم در انجام برخی سیاست‌ها، مردم حتی در صورت صرف هزینه نیز به کمک دولت بشتابند و دولت را در پیشبرد برنامه‌هایش یاری کنند.
رواقت پر اساس این رویکرد، مشارکت و همکاری مردمی باید به یک عمل مداوم تبدیل شود و رابطه بین دولت و ملت تنها به یک روز ویژه محدود نباشد و به صورت یک رابطه متقابل و همیشگی درآید. با توجه به اینکه رویکرد دوم را منطقی‌تر می‌بینیم، بر این اساس شاید اشاره به دو مثال، کمک مهمی به سنجش و ارزیابی سرمایه اجتماعی کند.

اولین مثال مسئله پرداختن مالیات در کشور ماست، طبق آمار کشور ما با ۶۰ درصد قرار مالیاتی رویه‌روست. در کنار برداشت‌های اقتصادی و سیاسی از این موضوع می‌توان از نگاه دیگری این میزان قرار مالیاتی را حاکی از بی‌اعتمادی مردم به دولت دانست. البته علت این مشکل را نمی‌توان متوجه یک دولت دانست و باید آن را یک مسئله تاریخی دید. با توجه به پادشاهی‌بودن سیستم سیاسی کشور ما در طول تاریخ، همیشه فاصله عمیقی بین مردم و پادشاه یا به عبارت دیگر رعیت و پادشاه وجود داشته و مردم دولت را از خود نمی‌دانستند و به گفته رئیس دولت هفتم و هشتم، مردم مالیات را مانند باج‌دادن می‌دانستند. مسلمان این مسئله تاریخی چندهزارساله با گذشت ۳۶ سال از بین نخواهد رفت و دولتمردان ما باید سعی در هرچه کمترکردن این فاصله بین خود و مردم داشته باشند تا مردم کشورمان با ازخوددانستن دولت، پرداختن مالیات را همچون یک مشارکت بدانند نه دادن باج و یک اجبار.

مثال دیگر درباره یارانه‌هاست. دولت آقای روحانی با توجه به وضعیت بد مالی دولت، سعی و تلاش بسیاری داشت تا مردم کشور دست رد به سینه یارانه بزنند و اعضای دولت در مکان‌ها و زمان‌های مختلف توضیح دادند که همه پول‌هایی که از این محل صرفه‌جویی شود، در برنامه‌های اقتصادی دولت هزینه خواهد شد و رسانه‌ها نیز در راستای این سیاست تبلیغات بسیاری انجام دادند. اما نتیجه درخواست دولت از مردم برای کمک به دولت، انصراف تنها حدود دو میلیون ایرانی از یارانه ۴۵هزارتومانی بود. در صورتی که طبق گفته وزیر اقتصاد نزدیک به ۱۰ میلیون ایرانی نیازی به این یارانه ندارند. موضوع یارانه‌ها می‌تواند به‌عنوان محکی جدی برای سنجش میزان سرمایه اجتماعی دولت در کشور ما باشد که کمبود این سرمایه در کشور ما را نشان داد.

عوامل مختلفی در کاهش یا افزایش سرمایه اجتماعی تأثیرگذار هستند. به‌عنوان مثال عملکرد اقتصادی دولت‌ها را می‌توان یکی از مهم‌ترین آنها دانست. عملکرد بد اقتصادی دولت مانند تورم، بی‌کاری، گرانی، بروز اختلاس‌های کلان ... باعث کاهش سرمایه اجتماعی می‌شود و در مقابل عملکرد خوب اقتصادی دولت، افزایش سرمایه اجتماعی را به دنبال خواهد داشت. در کنار عملکرد اقتصادی می‌توان به مسائل دیگری چون فرهنگ سیاسی کشورمان که متأثر از تاریخ کشورمان شکل گرفته است، اشاره کرد.

همچنین گفتار و رفتار مسئولان تأثیر بسزایی در کاهش یا افزایش سرمایه اجتماعی دارد. وقتی برخی از نمایندگان مجلس یا رؤسای جمهوری که شعارهای فراوانی برای جلب اعتماد و کسب رأی سر می‌دهند، پس از رسیدن به قدرت آنها را فراموش می‌کنند، خواسته یا ناخواسته باعث کاهش سرمایه اجتماعی کلیت ساختار سیاسی می‌شوند. زمانی که مردم از دولتمردان دروغ می‌شنوند یا تناقض‌های مختلفی بین حرف و عمل آنها مشاهده می‌کنند، این‌ موضوع باعث دلسردشدن و بی‌اعتمادی مردم خواهد شد. امیدواریم با توجه هرچه‌بیشتر دولتمردان به خواسته‌های مردمی و کسب اعتماد مردم نسبت به دولت و همچنین رونق‌یافتن اقتصاد کشور و بهبود وضعیت اقتصادی شاهد همدلی و هم‌رزانی هرچه‌بیشتر دولت و ملت و افزایش سرمایه اجتماعی در کشورمان باشیم.

♦ دانشجوی تاریخ دانشگاه شهیدبهشتی

ادامه از صفحه۵

نمی‌توانیم بی‌دلیل بگوییم این کار خلاف است. وقتی در شرایطی که دیگران پیشروی می‌کنند تا فرصت‌های پیش روی کشور را نابود کنند، نمی‌توانیم به اهداف توسعه‌ای برسیم. ایران در چشم‌انداز ۱۴۰۴ قرار است مقام اول منطقه در تولید محصولات پتروشیمی را داشته باشد، یعنی رقیب سایبک عربستان (یکی از غول‌های پتروشیمی و پلیمری منطقه خاورمیانه) باشد که الان دو برابر ما تولید می‌کند. با این وضع که حتی تکلیفمان با خودمان روشن نیست، چطور می‌خواهیم به آنها برسیم؟ دولت در برابر مشکلات همه بخش‌های اقتصادی مسئول است اما شاگرد صنعت پتروشیمی را بسته است. حیات صنعت پتروشیمی به این وابسته است که قیمت خوراک آن شفاف باشد و از فرمول روشنی تبعیت کند تا سرمایه‌گذار هم تکلیف خود را در آینده بداند.

❖ قبلا در این زمینه همه چیز شفاف بود؟

اگر به گذشته برگردیم، قبل از اجرای هدفمندی یارانه‌ها قیمت خوراک‌کازی (همین گاز متان که سوخت منازل هم هست) ۱۵۵ ریال بود. بعد از اجرای هدفمندی یارانه‌ها، با نرخ دلار هزار تومان، نرخ خوراک ۷۰۰ ریال، یعنی حدود هفت سنت تعیین شد. وقتی دلار به سه هزار تومان رسید گفتند شما گاز را ارزان می‌گیرید. در آن زمان باید نرخ خوراک را همان هفت سنت تعیین می‌کردند اما این کار را نکردند و بحث را به این مسائل کشاندند. قبلا که پتروشیمی‌ها در دست دولت بود قیمت خوراک مایع ۷۰ درصد قوب محاسبه می‌شد اما وقتی پتروشیمی‌ها را به‌خصوص‌ها و محصولاتی‌ها واگذار کردند آن را به ۹۵ درصد قوب خلیج‌فارس رساندند. تا صنعت پتروشیمی دولتی بود، با هر نرخی که بود مسئله‌ای نداشتند اما وقتی به بخش خصوصی واگذار شد این برخوردها را کردند.

❖ این اقدامات از چه زمانی شروع شد؟

از همین دولت فعلی.

❖ در دولت قبل مسئله‌ای نبود؟

دولت قبل همان قیمت قبلی را می‌گرفت. البته آنها هم این مسئله را به ساد تدابیر اقتصادی برده بودند تا نرخ خوراک را ۱۳ سنت کنند اما اجرا نکردند. ❖ از آغاز این دولت برای تعیین نرخ چه کردند؟ این دولت هم از آغاز وظیفه خود را انجام نداد و تعیین و اجرا مرتباً به تعویق افتاد تا قصه به مجلس کشیده شد که نرخ خوراک را در سال ۹۲ روی ۱۳ سنت گذاشتند و سقوط بورس از همین‌جا شروع شد. ما نمودار و دلایل داریم که وقتی نرخ خوراک را ۱۳ و ۱۵ سنت اعلام کردند، سقوط بورس شروع شد. وقتی دولت وظیفه خود را انجام ندهد، مجلس دخالت می‌کند و ممکن است کار کارشایی به درستی انجام نشود و مشکلات دیگری هم به وجود بیاید. البته ما اخیراً با وزیر نفت مذاکره‌ای داشتیم. او قول داد به‌زودی نرخ را اعلام کند. امیدواریم که به‌زودی اعلام شود تا این صنعت را از این بلاتکلیفی خارج کنیم و به دنبال توسعه زیرساخت‌ها و جذب منابع برویم.

❖ پشت هر کاری فکری نهفته است، چه فکری پشت این اقدام است؟

اول محافظه‌کاری و بعد هم توجه نکردن به از دست رفتن فرصت‌ها؛ ظاهراً زمان برای دولت زیاد مهم نیست و همین مسائل باعث شده که این‌قدر معطل شویم.

❖ محافظه‌کاری برای چه؟

برخی فکر می‌کنند اگر قیمت مناسبی بگذارند که به نظر برخی پایین‌باشد، ممکن است زیر سؤال بروند، برای همین یک‌جور محافظه‌کاری در پیش می‌گیرند.

❖ در این میان حرف گروه‌های قدرت در اقتصاد هم مطرح است؟

ببینید بخشی از پتروشیمی‌ها به صورت رد دیون، به صندوق‌های بانزنشستگی نیروهای مسلح داده شده است. بالاخره پول متعلق بانزنشستگان بوده که به این شکل وارد این صنعت شده است. ما فقط باید این‌ها را به این سمت هدایت کنیم که سودشان را بیشتر به سوی توسعه ببرند. اگر درخصوصی‌سازی اشکالاتی اتفاق افتاده باشد بخش جداس‌ت و حالا دیگر نمی‌توانیم آن را برگردانیم. ما فقط نباید اجازه‌دهیم انحصار ایجاد کنند و از این به بعد بیشتر بخش خصوصی واقعی را به صحنه بکشیم. بخش خصوصی واقعی هم آماده است اما تکلیفش روشن نیست.

❖ صندوق‌های نیروهای مسلح هم موافق پایین‌بودن نرخ هستند؟

بله، آنها هم عضو ما هستند. من از طرف کل مجموعه بخش خصوصی، چه آنهایی که اسمشان را خصولتی می‌گذاریم چه خصوصی، صحبت می‌کنم. ما می‌گوییم قیمت باید منطقی باشد.

❖ به نظر شما نرخ خوراک منطقی چند سنت است؟ در این وضعیت، نرخ منطقی حدود هشت سنت است. وقتی قیمت نفت در دنیا ۱۰۵ دلار بوده خوراک را ۱۳ سنت به ما می‌فروختند، حالا هم که نفت به زیر ۴۰ دلار رسیده باز همین قیمت است. این منطقی نیست. ❖ شما پیش‌تر در مصاحبه‌های خود به هند اشاره کردید که قرار بود در ایران سرمایه‌گذاری کند اما نرخ پنج سنت را مطرح کرده بود. آیا سرمایه‌گذارانی از دیگر کشورها هم آمد و نرخی را پیشنهاد داده‌اند؟

از آنجا که نرخ ما شفاف و روشن نیست هیچ سرمایه‌گذاری عملاً به کشور نیامده است. فقط حرف زده‌اند. هند نرخ پنج سنت را مطرح کرده بود. همچنین کشورهای اروپایی مانند ایتالیا، آلمان، اسپانیا و کشورهای

اقتصاد

پتروشیمی‌ها در تعیین قیمت ارز نقش دارند

علیرضا یزدانی، مدیرعامل شرکت ملی پتروشیمی ایران

هم فهرستی می‌دهیم که چقدر و به چه قیمتی و به چه کسی کالا فروخته‌ایم. دارایی هم مالیاتش را بگیرد. ❖ بحث دیگری هم که مطرح می‌شود، بحث دلالتی در بورس است. این عده‌ای که شما گفتید منظورشان همین دلالت‌ها هستند؟

بله، مثلاً کارگزار با هماهنگی فرد و با استفاده از پروانه او در سایت بهین‌یاب کالایی را می‌خرد و با فروش آن درصدی به فرد می‌دهد. این مسائل باعث می‌شود که بعضی‌ها مخالف خروج کالاهای پتروشیمی از بورس باشند.

❖ گفته می‌شود همین سایت بهین‌یاب مشکل دارد، چرا به جای خروج محصولات از بورس، سازوکار این سایت را درست نمی‌کنند؟

بله، آن هم مشکل دارد اما اینکه چرا سازوکار آن درست نمی‌شود را از وزارت صنایع بپرسید.

❖ وزارت صنعت به دنبال چه چیزی است که سایت را اصلاح نمی‌کند؟ نمی‌دانم باید از خودشان بپرسید اما وزارت صنعت هم فعلاً با ما برای خروج محصولات پتروشیمی از بورس هم‌عقیده است.

❖ چه شد که با شما هم عقیده شد؟

برای اینکه صنایع پایین‌دستی لطمه می‌بینند وگرنه صنایع پتروشیمی که با وزارت صنعت کاری ندارد، ما بیشتر با وزارت نفت کار داریم.

❖ اما شما هم صنعت هستید و با این وزارت سروکار دارید.

بله، اما می‌گوییم فعلاً وزارت صنعت به دنبال محصولات پتروشیمی‌ها به من نامه نوشته‌اند که محصول پزشکی تولید کرده‌ایم، اما کسی نیست بخرد. اینها ضعف‌های بورس است وگرنه ما بورس را به‌عنوان یک بازار مدرن قبول داریم. فقط می‌گوییم بورس را آزاد بگذارید تا کسی که منافعش در عرضه در بورس است به بورس برود. البته فعلاً حضور در بورس به نفع ماست، چراکه در بورس پول نقد می‌گیریم اما لطمه به پایین‌دستی‌ها می‌خورد. موافقیم که از بورس خارج شویم ولی اصراری برای این کار نداریم؛ چون حالا نقدا می‌فروشیم. در کل ما نمی‌گوییم بورس را تعطیل کنید، می‌گوییم بورس را آزاد بگذارید تا هرکسی خواست وارد بورس شود و عکسش نخواست وارد نشود و در بازار بماند. یکی از محاسنی که قرارداد و رابطه بین مصرف‌کننده و تولیدکننده دارد، این است که وقتی یک شرکت از یک مشتری شناخت کافی داشته باشد، می‌تواند کالا را به صورت اعتباری به او بفروشد.

❖ از ابتدا چرا محصولات وارد بورس شد؟ بعد از ماجرای جهش ارز که یک‌باره از هزار تومان در چند پله به سه‌هزار تومان رسید، عده‌ای که مصرف‌کننده هم نبودند، محصولات پتروشیمی را می‌خریدند و در بازار آزاد می‌فروختند. دولت در آن زمان به جای اینکه پتروشیمی‌ها را موظف کند کالا را فقط به مصرف‌کننده بفروشد، همه را به بورس برد. گرچه وقتی شرکت‌ها وارد بورس شدند به‌دلیل تفاوت قیمت دلار، رانتی ایجاد شده بود و عده‌ای که اصلاً مصرف نداشتند پروانه خود را می‌فروختند. این مسئله بعد از اینکه نرخ محصولات را با آزاد محاسبه کردند مقداری حل شد، اما برخی که نقدینگی داشتند کارشان این شده بود که محصولات را بخرند و به کسانی بفروشند که نتوانسته بودند از بورس بخرند.

❖ اختلاف‌نظری در این‌باره وجود دارد. شما به‌عنوان یک تولیدکننده موافق خروج پتروشیمی‌ها از بورس هستید، اما افرادی هستند که مخالفند. من نامه‌های مختلفی را به شما نشان می‌دهم که همین تولیدکنندگان پایین‌دستی به ما نوشته‌اند که ما نمی‌خواهیم در بورس خرید کنیم بلکه می‌خواهیم قرارداد ببندیم، اما آنهایی که نمی‌خواهند از بورس خارج شوند در بورس کالاهای پتروشیمی را می‌خرند و در بازار می‌فروشند که خودشان نیازی به آنها ندارند.

❖ یعنی وجود بورس باعث رانت شده؟ برای بعضی‌ها شده.

❖ این بعضی‌ها چه کسانی هستند؟ کسانی که پول دارند. من می‌گویم زمانی این گمان ایجاد می‌شود که ما می‌خواهیم از بورس خارج شویم تا هر قیمتی که خواستیم را به مشتری تحویل کنیم اما ما می‌گوییم قیمت‌ها را براساس برآوردهای کارشناسی پتروشیمی تعیین می‌کنیم و به تمام دستگاه‌های نظارتی

منافع صنایع تکمیلی است. فکر نکنید دلش به‌حال ما می‌سوزد. دلش برای آنها می‌سوزد چون قراردادها به‌نفع آنهاست.

❖ شما به این مسئله اشاره کردید که در تنظیم نرخ ارز سهم دارید. پیش‌تر که قیمت ارز سه برابر شد، سود سرشاری برای پتروشیمی‌ها به همراه آورد. اخیراً هم نرخ ارز بالا رفته، این افزایش چقدر برای پتروشیمی‌ها سودآوری داشته است؟

ما اصلاً نباید به دنبال این باشیم که از تغییر قیمت ارز منافع ببریم. یعنی نه تنها ما، بلکه هیچ صنعتی نباید این‌گونه باشد اما نرخ ارز هم باید واقعی باشد. قیمت ارز باید به‌گونه‌ای باشد که به خارجی‌ها سوسید دهیم و صادراتمان گسترش پیدا کند. اگر ارز در کشور ما ارزان باشد واردات صرف می‌کند و صادرات به صرفه نیست. پس ارز باید با توجه به نرخ تورم و وضعیت شاخص‌های اقتصادی کشور، یک عدد منطقی باشد. نباید بگذاریم عده‌ای در کشور با ارز تجارت کنند، اگر بازار ارز به این سمت برود، خطرناک می‌شود. اگر ثبات اقتصادی می‌خواهیم باید قیمت ارز روی نرخ واقعی تثبیت شود تا تکلیف صادرکننده و واردکننده هم مشخص شود. کلاً اقتصاد کشور وابسته به محبت نرخ ارز است و اگر این حوزه ثبات نداشته باشد، به تمام اقتصاد ضربه می‌زند.

❖ از آنجا که صنعت پتروشیمی در تنظیم بازار ارز نقش دارد، فکر می‌کنید نرخ ارز باید چقدر باشد؟ من محاسبه نکرده‌ام که بگویم چقدر باشد خوب است. نرخ ارز باید با توجه به شاخص‌های اقتصادی و تورم داخلی و خارجی توسط محاسبات و بررسی بانک مرکزی مشخص شود. اما به هر صورت، اینکه بخواهیم نرخ ارز را به صورت فنر ارز پایین نگه داریم جواب نمی‌دهد، از دیگر سو ما که به تک‌نرخی معتقدیم، نباید ارز را نگه داریم.

❖ اینکه ارز پایین باشد و یک‌دفعه بالا برود برای پتروشیمی‌ها سودآوری هنگفتی نخواهد داشت؟ دارد، اما این مسئله به اقتصاد ضربه می‌زند. ما اصلاً به دنبال این سود نیستیم.

❖ اما پیش‌تر سود بالایی بردید.

بله، اما دنبال این سودها نیستیم، گرچه تنها ما که بتوانیم که از اتفاق سود بردیم بلکه همه صنایع بودند. از آن طرف هم ما ماشین‌الات و قطعات را با همان نرخ وارد کردیم. از دولت که ارز ارزان نگرفتیم، پتروشیمی‌ها یک قران ارز دولتی نگرفتند مگر برای پروژه‌هایی که در صندوق توسعه ملی مصوب بوده که داستانش جداس‌ت.

قرعه‌کشی بزرگ

یک از یک میلیون

برنده یک‌دستگاه خودرو BMW x4

۶۰ سال نفت و ۲۰۰ سال گاز خواهیم داشت

❖ ایسا: معاون مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت با اشاره به تهیه نقشه جغرافیایی اکتشافی در کشور اظهار کرد: ما با همین میزان میادین نفتی و گازی کشف‌شده و بی‌هیچ اکتشاف جدیدی تا ۶۰ سال آینده نفت و تا ۲۰۰ سال آینده گاز خواهیم داشت. بهمن سلیمانی با اشاره به اینکه عملیات اکتشاف در چهار اولویت نخست اکتشافی براساس این نقشه صورت می‌گیرد، افزود: زاگرس، شمال زاگرس و کپه داغ و در نهایت بخش دیگری از کپه داغ به ترتیب اولویت‌های اکتشافی هستند.

قاجاق سوخت به ترکیه با پاک‌های مخفی در کامیون‌های ترانزیتی

❖ ایسا: مدیرعامل منطقه آزاد ماکو گفت: اختلاف ۳هزار تومانی قیمت سوخت در ایران و ترکیه، قاجاق را مقرون به‌صرفه کرده است تا جایی که رانندگان کامیون ایرانی نیز مخازن مخفی برای خود درست کرده و باک‌های خود را پر می‌کنند و آن طرف مرز گزولین را تحویل می‌دهند. این مشکل حدود سه دهه‌ای است که ادامه دارد. حسین فروزان از حضور دو شرکت چینی و هندی برای ایجاد نیروگاه و کارخانه فروالایز در این منطقه خبر داد و گفت: یک شرکت چینی با ۷۰ درصد سهم در حال ایجاد یک نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی برق است. همچنین هندی‌ها کارخانه فروالایز را با ۱۵۰میلیون دلار سرمایه در حال احداث دارند.

وزارت نیرو قرار نیست منحل شود

❖ تسنیم: معاون وزیر نیرو گفت: وزارت نیرو قرار نیست منحل شود؛ اما نظر رسمی وزارت نیرو درخصوص پیشنهاد انحلال این وزارتخانه بعدا اعلام خواهد شد. هوشنگ فلاحتیان خاطرنشان کرد: وزارت نیرو در مطالعات صورت‌گرفته درخصوص انحلال وزارت نیرو نقشی نداشته است و در جریان جزئیات مطالعات آن نیست. فلاحتیان با بیان اینکه مطالبات گسترده‌ای از فروش برق به شرکت‌های طرف قرارداد در کشورهای مجاور داریم، تصریح کرد: با بازشدن سوئیتف انتظار گسترده برقی خود را از شرکت‌های طرف قرارداد از کشورهای پیرامونمان وصول کنیم.